

T.C
DANIŞTAY
Altıncı Daire
Esas No: 2000/5118
Karar No:2002/669

Davacı: :Jeofizik Mühendisleri Odası
Vekili : Av.Selim Karakoyun-Toros Sok. No:7/14 Sıhhiye/ANKARA
Davalı : Bayındırlık ve İskan Bakanlığı-ANKARA

Davanın Özeti : 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3030 Sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinde Değişiklik yapılmasına Dair Yönetmeliğin 12. maddesiyle değiştirilen 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 57. maddesinin 2 ve 3/b bentlerinin jeofizik mühendislerine ilişkin bölümlerinin yönetmelik değişikliğiyle belirsizlik yaratıldığı, ne tür etütlerin hangi mühendislerce yapılacağına belirgin olmadığı, dava konusu düzenlemede hukuka ve kamu yararına uyarlık bulunmadığı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Tetkik Hakimi Ömer Köroğlu'nun Düşüncesi :Dava konusu yönetmelikle değiştirilen 2.9.1999 günlü Yönetmeliğin 57.maddesinde, jeolojik etüt ve zemin etüt raporlarının jeoloji ve/veya jeofizik mühendisi veya jeolog tarafından hazırlanacağı öngörülmüşken, uygulamada karışıklığa ve pek çok soruna yol açacak şekilde, anılan yönetmeliğin uyumsuzluk konusu 57.maddesinin 2 ve 3/b bentlerinde sözü edilen raporların hangi mühendislerce hazırlanacağına somut biçimde belirtilmemesine yönelik eksik düzenlemede hukuka uyarlık bulunmadığından dava konusu yönetmelik müddelerinin iptal edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Savcı Habibe Ünal'ın Düşüncesi :Dava, 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmeliğin 12.maddesi ile değiştirilen 57.maddesinin 2 ve 3/b bentlerinin iptali isteğiyle açılmıştır.

T.C. Anayasası'nın 124. maddesinde Başbakanlık, Bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelikler çıkarabilecekleri kurala bağlanmıştır.

3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği 3194 sayılı Yasanın 44. maddesi kapsamında hazırlanmış ve Geçici 8. maddesi uyarınca 2.11.1985 günlü, 18916 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca İmar Kanununa eklenen Ek 1. madde ve Geçici 9. madde hükümleri, Yönetmeliğin yanlış anlaşılması ve uygulanması, 7269 sayılı Kanun ve Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında

T.C

DANIŞTAY

Altıncı Daire

Esas No: 2000/5118

Karar No:2002/669

Yönetmelik ile diğer Kanun ve Yönetmeliklerin hatalı uygulaması, imar planlarında yapılaşmaya ilişkin kararlar verilirken jeolojik/jeoteknik etüdüler yapılmak zorunluluğu olduğu halde konunun bu yönünün dikkate alınmaması, yapıların statik projeleri hazırlanırken sağlıklı zemin etüdülerinin yapılmaması, yapıların denetimsiz olarak inşa edilmesi. Avrupa Birliğine uyum sürecinde olan ülkemizde yapılaşma konusunda uluslararası standartlar dikkate alınarak 2.9.1999 günlü, 23804 sayılı ve 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanan Yönetmeliklerle 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinde değişiklikler yapılması yoluna gidilmiştir.

3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin yapı ruhsatı verilmesine ilişkin esasları düzenleyen 57.maddesinde de 2.9.1999 günlü, 23804 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmeliğin 34.maddesiyle ve daha sonra da 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmeliğin 12.maddesiyle değişiklikler yapılmış olup, söz konusu değişiklikler bina inşasında jeolojik ve jeoteknik etüdülerin (zemin etüdülerinin) de dikkate alınmasına yönelik bulunmaktadır.

13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmeliğin 12.maddesiyle 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 57.maddesi nin 2.bendinde yapılan değişiklik; ilgili idarece imar planının yapımına veri teşkil eden jeolojik/jeoteknik etüdü raporunun parselin bulunduğu alanı da kapsayan bölümünün parsel sahibine verileceği, bu bilgilere göre gerektiğinde ilgili mühendislerce parsel ile ilişkin zemin etüdü (jeoteknik etüdü) raporu da hazırlanacağı öngörülmüş; 3/b bendinde yapılan değişikliklerde statik proje hesaplarında zeminin fiziksel parametreleri, zemin-temel-yapı etkilerinin ve temel tasarımının belirlenmesinde mühendislik hizmetleri içeren standartlara ve Bakanlıkça yayımlanan "Zemin ve Temel Etüdü Raporlarının Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" a uyulacağı hükmü getirilmiştir.

Dava dilekçesinde, gerektiğinde zemin etüdü hazırlanacağına ilişkin dava konusu Yönetmelik hükmünün belirsizlik taşıdığı, gerekliliği belirleyecek makamın ve gerekliliğin ne olduğunun somut olarak açıklanmadığı, zemin etüdü yapacak ilgili mühendislerin hangileri olacağına da açıklanmadığı öne sürülmektedir.

İmar planı aşamasında yapılmakta olan ve imar planına temel teşkil eden jeolojik etüdü raporlarında ayrıca hangi alanlarda zemin etüdü (jeoteknik etüdü) yapılması gerektiği belirlenecek, imar planında da yapılaşma koşullarıyla birlikte zemin etüdü raporu hazırlanacak parseller açıklanacaktır. Yani bu gerekliliğe imar planı yapılması sürecinde karar verilecektir. Dolayısıyla gerektiğinde zemin etüdü raporu hazırlanacağına ilişkin Yönetmelik hükmünde belirsizlik bulunmadığından bu konuya yönelik davacı iddialarına itibar etmek mümkün değildir.

T.C

DANIŞTAY

Altıncı Daire

Esas No: 2000/5118

Karar No:2002/669

3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tıp İmar Yönetmeliğinin 57.maddesinin dava konusu değişik 2.bendinde ilgili mühendislerce zemin etüt raporu hazırlanması öngörülmüştür. Zemin etüt raporlarının hazırlanmasında ilgili mühendislerin kimler olduğu ise Yönetmeliğin değişik 3/b bendiyle, Bakanlığın 28.6.1993 günlü, 373 sayılı Genelgesiyle yürürlüğe konulan Zemin ve Temel Etüdü Raporlarının Hazırlanmasına İlişkin Esaslar'a gönderme yapılarak belirlenmiştir.

Zemin ve temel etüdüleri, temel tasarımı ile zemin-temel-yapı etkileşiminin irdelenmesinde kullanılacak zemin özellikleri ve zemin parametrelerinin tayini için yapı alanı ve çevresinde zemin ve yeraltı suyu ile ilgili bütün verilerin toplanması amacıyla arazide ve laboratuarda yapılacak gözlem, inceleme ve deneyler ile gerekli görülmesi halinde sondaja dayalı olarak yapılan çok disiplinli etüdüldür. Konunun çok disiplinli olduğu Yönetmelik hükmünde ilgili mühendisler sözü kullanılarak açıkça belirtilmiş, konu ile ilgili mühendislik hizmetinin niteliğine göre meslek gruplarının yetkili olduğu ifade edilmek istenmiştir.

Yönetmelik hükmüyle gönderme yapılan ve büyük oranda EUROCODE 7 (Avrupa Geoteknik Tasarım Şartnamesi) esas alınarak hazırlanmış bulunan Zemin ve Temel Etüdü Raporlarının Hazırlanmasına ilişkin Esaslar'ın 5. maddesinde de; yapılacak etüdülerde yapılar özelliklerine, zemin koşullarına, civardaki yapılara, depremsellik, çevre ilişkileri, yeraltı suyu gibi faktörlere bağlı olarak üç ayrı kategoriye ayrılmış, hangi kategoride ne tür etüdülerin nasıl ve kimler tarafından yapılacağı ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

1.Kategoriye giren yapılarda etüdülerin sorunu çözebilecek bir mühendis tarafından yapılması, ancak etüdü yapanın inşaat mühendisi olmaması halinde yapıya ilişkin bilgi ve irdemelerin bir inşaat mühendisi ile birlikte yapılması istenmiş; 2. ve 3. Kategoriye giren yapılar ise zemin temel mühendisliği konularında tecrübe sahibi ve tercihan lisansüstü eğitime görmüş ve bu konularda deneyim kazanmış inşaat mühendisleri veya böyle bir mühendisin sorumlu yönetiminde çalışan, bünyesinde tercihan jeoloji mühendisinin de bulunduğu bir ekip tarafından yapılması gerektiği belirtilmiş; zemin araştırmalarının sorumlu mühendisin daha fazla derinliklerin yapının davranışını etkilemeyeceğini belirlediği derinliğe kadar yapılacağı, bu derinliğin genel olarak yapı ve zemin özelliklerine müştereken bağlı olduğu belirlendikten sonra sondajlar ve arazi çalışmalarının bir jeoloji mühendisi, jeolog, inşaat veya maden mühendisinin gözetiminde gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

T.C

DANIŞTAY

Altıncı Daire

Esas No: 2000/5118

Karar No:2002/669

Buna göre sondajlar ve arazi çalışmaları, zemin/kaya mekaniği, laboratuvar deneylerini kapsayan zemin-yapı etkileşiminin analizinde kullanılacak temel zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziksel ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmaların jeoloji mühendislerince, zemin mekaniği, zemin dinamiği, zemin emniyet gerilmesi hesaplarının ise inşaat ve jeoloji mühendislerince ortaklaşa yapılması gerekmektedir. Ancak zemin yapısının yüzey jeolojisiyle aydınlatılmadığı durumlarda zeminin jeofiziksel özelliklerini belirlemek amacıyla yapılacak çalışmaların ve araştırmaların jeofizik mühendislerince yapılması gerektiği davalı idarece de belirtildiği halde yeraltının dinamik esneklik dirençlerini ve yerin dayanımı, taşıma gücünü ve davranışını, yerin sarsım özelliklerini, yeraltı su varlığını, derinliğini, yerin suya doygunluğunu ve yeraltı yapısı ve süreksizlerini, deprem bölgelendirme ve beklentisini, yer kırıklarının diriliği ve işleyişini, oturma sivilaşma ve yer kayma alanlarını ve boyutlarını, statik hesaplara konu olacak yer yapısının özelliklerini belirterek yerin yapılaşabilirliğinin tanımını yapacak olan jeofizik mühendislerinin gerek dava konusu yönetmelik hükümlerinde gerekse gönderme yapılan "Zemin ve Temel Etüdü Raporların Hazırlanmasına İlişkin Esaslar" da zemin etüdünü yapacak olan ilgili mühendisler arasında belirtilmemiş olması eksiklik oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenlerle zemin etüdü yapacak ilgili mühendisler arasında jeofizik mühendislerine yer verilmemek suretiyle tesis edilen eksik düzenlemenin iptaline, dava konusu Yönetmelik hükümlerinin diğer bölümlerine yönelik davanın ise reddine karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 3030 sayı 11 Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 12.maddesiyle değiştirilen 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 57.maddesinin 2 ve 3/b bentlerinin Jeofizik Mühendislerine ilişkin bölümlerinin iptali istemiyle açılmıştır.

T.C.Anayasası'nın 124. maddesinde; Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilecekleri kurala bağlanmıştır.

T.C
DANIŞTAY
Altıncı Daire
Esas No: 2000/5118
Karar No:2002/669

3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği 3194 sayılı Yasanın 44.maddesi kapsamında hazırlanmış ve Geçici 8.maddesi uyarınca 2.11.1985 günlü,18916 mükerrer sayılı Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca İmar Kanununa eklenen Ek 1.madde ve Geçici 9.madde hükümleri, yönetmeliğin yanlış anlaşılması ve uygulanması, 7269 sayılı Kanun ve Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik ile diğer Kanun ve Yönetmeliklerin hatalı uygulaması, imar planlarında yapılaşmaya ilişkin kararlar verilirken jeolojik/jeoteknik etüdler yapılmak zorunluluğu olduğu halde konunun bu yönünün dikkate alınmaması, yapıların statik projeleri hazırlanırken sağlıklı zemin etüdlarının yapılmaması, yapıların denetimsiz olarak inşa edilmesi, Avrupa birliğine uyum sürecinde olan ülkemizde yapılaşma konusunda uluslararası standartlar dikkate alınarak oluşturulan Türk standartlarına uygunluğun sağlanması gereği gibi hususlar dikkate alınarak 2.9.1999 günlü, 23804 sayılı ve 13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanan Yönetmeliklerle 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinde değişiklikler yapılması yoluna gidilmiştir.

2.11.1985 günlü, 18916 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğininin 57. maddesinde 2.9.1999 günlü, 23804 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelikle yapılan değişiklikle, yapı ruhsatı almak için yapılan başvuruya parselin durumunu belirleyen jeolojik raporun ekleneceği, maddenin 3/b bendinde ise, statik proje hazırlanırken, ayrıca ilgili idarenin jeoloji ve/veya jeofizik mühendisi veya jeolog tarafından hazırlanan jeolojik etüt raporu ve zemin etüt raporunu isteyeceği kurala bağlanmıştır.

13.7.2000 günlü, 24108 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmeliğin 12.maddesiyle 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğininin 57.maddesinin 2.bendinde yapılan değişiklikle, "Belediyece, projelerin hazırlanmasına esas olmak üzere, parselin imar planı ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılanma şartlarını gösterir imar durumu (çap), aplikasyon krokisi, yol kotu tutanağı ve kanal kotu tutanağı düzenlenir. Ayrıca ilgili idarece imar planının yapımına veri teşkil eden jeolojik/jeoteknik etüd raporunun parselin bulunduğu alanı da kapsayan bölümü parsel sahibine verilir. Bu bilgilere göre gerektiğinde ilgili mühendislerce parselle ilişkin zemin etüd (jeoteknik edüt) raporu da hazırlanır." 3/b bendinde ise;

T.C

DANIŞTAY

Altıncı Daire

Esas No: 2000/5118

Karar No:2002/669

"Statik proje; mimari projeye uygun olarak inşaat mühendisleri tarafından hazırlanan ölçekleri yapının büyüklüğüne ve özelliğine göre belirlenen, betonarme, yığma, çelik ve benzeri yapıların türlerine göre taşıyıcı sistemlerini gösteren, bodrum kat dahil tüm kat planları, çatı planları, bunların kesitleri, detayları ve hesaplarıdır. Bu hesaplarda zeminin fiziksel parametreleri, zemin-temel yapı etkileşimi ve temel tasarımının belirlenmesinde mühendislik hizmetleri içeren standartlara ve Bakanlıkça yayımlanan "Zemin ve Temel Etüdü Raporlarının Hazırlanmasına İlişkin Esaslar"a uyulur" hükmü kurala bağlanmıştır.

Dava dilekçesinde, jeolojik ve zemin etüd raporlarının hangi mühendisler tarafından hazırlanacağı hususunun belirsizlik taşıdığı, raporların hazırlanmasındaki gerekliliğin ne olduğunun ve gerekliliği belirleyecek makamın somut olarak açıklanmadığı öne sürülmektedir.

İmar planı yapılması aşamasında plana veri oluşturan jeolojik etüt raporlarının hazırlanacağı ve bu raporlarda ayrıca hangi alanlarda zemin etüdü (jeoteknik etüd) yapılması gerektiğinin belirleneceği, imar planında yapılaşma koşullarıyla birlikte zemin etüdü raporu hazırlanacak parsellerin de açıklanacağı, gerekliliğe imar planı yapımı sürecinde ilgili idarece karar verileceğinde duraksama bulunmamaktadır.

Bu bağlamda, sondajlar, arazi çalışmaları, zemin/kaya mekaniği, laboratuvar deneylerini kapsayan zemin-yapı etkileşimin analizinde kullanılacak temel-zemin, zemin profili ve zemini oluşturan birimlerin fiziksel ve mekanik özelliklerini konu alan çalışmaların jeoloji mühendislerince, zemin mekaniği, zemin dinamiği, zemin emniyet gerilmesi hesaplarının ise inşaat ve jeoloji mühendislerince; zeminin fiziksel özelliklerini belirlemek amacıyla yapılacak çalışmaların jeofizik mühendislerince yapılması gerektiği açık olduğu halde ve yeraltının dinamik esneklik direnişlerini ve yerin dayanımı, taşıma gücü, yeraltı su varlığı, yer altı yapısı, deprem bölgelenmesi, yer kırıklıklarının hareketleri, oturma, sıvılaşma ve yer kaymalarının boyutlarını gözeterek yapılaşma konusunda bilimsel ve kesin sonuçlara ulaşılabilmesini sağlayacak uzmanlık ve bilgi birikimine sahip jeofizik mühendislerine dava konusu yönetmelik hükümlerinde yer verilmediği görülmektedir.

Bu durumda, 28.6.1993 tarihinde yürürlüğe giren ve yukarıda içeriği özetlenen düzenlemede hangi raporların hangi mühendislerce hazırlanacağı ayrıntılı bir biçimde belirlenirken ve dava konusu yönetmelikle değiştirilen 2.9.1999 günlü Yönetmeliğin 57.maddesinde jeolojik etüt ve zemin etüt raporlarının jeoloji ve/veya jeofizik mühendisi veya jeolog tarafından hazırlanacağı öngörülmüşken, uygulamada karışıklığa ve pek çok soruna yol açacak

T.C
DANIŞTAY
Altıncı Daire
Esas No: 2000/5118
Karar No:2002/669

şekilde, anılan yönetmeliğin uyumsuzluk konusu 57.maddesinin 2 ve 3/b bentlerinde sözü edilen raporların hangi mühendislerce hazırlanacağıın somut biçimde belirtilmemesine yönelik eksik düzenlemede hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle 13.7.2000 günlü, 24018 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmeliğin dava konusu 57.maddesinin 2 ve 3/b bentlerinin jeofizik mühendislerine ilişkin bölümlerinin İPTALİNE, aşağıda dökümü yapılan 22.040.000.-lira yargılama gideriyle Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 175.000.000.-lira avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine 29.1.2002 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Gürbüz	Acar	Sinan	Banu	Nazlı
ÖNBİLGİN	OLTULU	YÖRÜKOĞLU	DİLÇİN	KOÇER

YARGILAMA GİDERLERİ :

Başvurma Harcı.....: 3.160.000.-TL,
Karar Harcı.....: 4.240.000.-TL,
YD Harcı.....: 3.390.000.-TL,
Posta Gideri.....: 11.250.000.-TL
TOPLAM : 22.040.000.-TL,